

## POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSA Monika Koba (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. K.

przeciwko H. R.

o zapłatę

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko H. R.

o zapłatę

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko H. R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 marca 2013 r.,

zażalenia pozwanej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 3 lipca 2012 r.,

**1) oddala zażalenie,**

**2) zasądza od pozwanej na rzecz powodów E. K., M. K. i M. K.  
kwoty po 600 (sześćset) złotych na rzecz każdego z nich  
tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z 3 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Ł. w ramach sprawdzenia z urzędu wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym ustalił tą wartość na kwotę 42.969,01 zł i wobec treści art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c., na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną pozwanej jako niedopuszczalną.

Wyjaśnił, iż ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia powinno być odniesione odrębnie do rozstrzygnięcia Sądu w każdej z połączonych spraw, a nie podlega zsumowaniu. Skoro na rzecz każdego z powodów zasądzono kwoty po 42.969,01 zł, wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi ta kwota, a nie kwota 128.908 zł powstała ze zliczenia zasądzonych kwot.

W zażaleniu zawierającym wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia pozwana zarzuciła naruszenie art. 1035 § 1 k.c. oraz 72 § 2 k.p.c. i 25 § 1 k.p.c. w zw. z 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c., poprzez nieuwzględnienie, iż roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, do czasu działu spadku po R. K. mogło być dochodzone jedynie łącznie przez wszystkich spadkobierców, co powinno skutkować ustaleniem wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 128.908 zł i przyjęciem, iż skarga kasacyjna w rozpoznawanej sprawie jest dopuszczalna.

Powodowie w odpowiedzi na zażalenie wnieśli o jego oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodzić należy się z Sądem Okręgowym, iż połączenie na podstawie art. 219 k.p.c. kilku spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia jest zabiegiem jedynie technicznym i nie prowadzi do powstania jednej, nowej sprawy. Wszystkie połączone sprawy zachowują swoją odrębność i są nadal samodzielnymi sprawami, zatem o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje nie łączna wartość przedmiotu zaskarżenia ustalona jako suma wartości poszczególnych połączonych spraw lecz wartość przedmiotu zaskarżenia w każdej z nich z osobna (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1967 r., I CR 158/67, OSNC 1968/6/105 oraz z dnia 6 października 2006 r., V CSK 206/06, Lex nr 327891; postanowienia Sądu Najwyższego z 31 maja 2006 r., IV CZ 41/06,

Lex nr 1101687; z dnia 15 lutego 2008 r., I CZ 148/07, Lex nr 455916; z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 439/11, Lex nr 1215279).

Ten trafny pogląd nie znajduje jednak zastosowania w rozpoznawanej sprawie, skoro nie doszło w niej do połączenia spraw.

R. K. wystąpił o zniesienie współwłasności nakładów na nieruchomości wskazując jako wartość przedmiotu sporu kwotę 230.000 zł. Po jego śmierci postępowanie zostało podjęte z udziałem następców prawnych E. K., M. K. i M. K., którzy zgodnie z postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku nabyli spadek po R. K. po 1/3 części każdy z nich. Na rozprawie w dniu 15 października 2010 r. Sąd Rejonowy zmienił tryb postępowania na procesowy, a pełnomocnik powodów wniósł o zasądzenie na rzecz każdego z powodów po 1/3 z dochodzonej pozwem kwoty 230.000 zł, stosownie do udziałów spadkowych spadkobierców. Sąd Rejonowy wyrokiem z 21 kwietnia 2011 r. zasądził na rzecz powodów kwoty po 42.969,01 zł na rzecz każdego z nich, a Sąd Okręgowy wyrokiem z 22 marca 2012 r. oddalił apelację pozwanej. W skardze kasacyjnej pozwana jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazała kwotę 128.908 zł powstałą z zsumowania zasadzonych od niej kwot na rzecz każdego z powodów.

Problemem w sprawie nie było zatem, jak wadliwie przyjął Sąd Okręgowy, określenie wartości przedmiotu zaskarżenia w połączonych sprawach, lecz w sprawie, w której spadkobiercy dochodzili każdy na swoją rzecz wierzytelności wchodzącej w skład spadku w wysokości przypadającego im udziału w spadku.

W tym zakresie zarówno w orzecznictwie jak i w literaturze dominujący jest pogląd, który należy podzielić, iż spadkobierca jest uprawniony do dochodzenia od dłużnika udziału w wierzytelności z tytułu dziedziczenia jeżeli przypadające od dłużnika świadczenie jest podzielne. W takiej sytuacji świadczenie dzieli się stosownie do treści art. 379 § 1 k.c. na tyle części, ilu jest będących wierzycielami spadkobierców (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 listopada 1967 r., I CZ 97/67, OSNC 1968/8-9/145; uchwała Sądu Najwyższego z 2 stycznia 1975 r., III CZP 82/74, OSNC 1976/1/5).

W literaturze jest także prezentowany pogląd, iż konstrukcja dopuszczająca samodzielne dochodzenie przez spadkobiercę zaspokojenia wierzytelności

spadkowej o świadczenie podzielne jako prowadząca do wyeliminowania wspólności majątku spadkowego jest sprzeczna z art. 1035 k.c. Jest on wyprowadzany ze stanowiska, iż zniesienie wspólności majątku spadkowego może się odbyć jedynie przez dział spadku, a przed działem nie wiadomo jeszcze jakie konkretnie składniki przypadną poszczególnym spadkobiercom, stąd też spadkobierca bez zgody pozostałych nie może dysponować poszczególnymi składnikami spadku. Wobec powyższego uznaje się, że wierzytelność o świadczenia podzielne jako objęta wspólnością majątku spadkowego, zachowuje pierwotny kształt i należy do niej stosować reguły dotyczące wierzytelności o świadczenia niepodzielne. W konsekwencji realizacja wierzytelności powinna być traktowana jako czynność zachowawcza i opierać się na treści art. 209 k.c.

Ta rozbieżność w poglądach doktryny nie ma praktycznego znaczenia w rozpoznawanej sprawie. Konstrukcja wspólności majątku spadkowego ma chronić spadkobierców przed samodzielnym zadysponowaniem spadkiem, bez zgody współspadkobierców, przed przeprowadzeniem działu spadku. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy żądanie zapłaty sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej udziałom w spadku odbyło się na żądanie wszystkich spadkobierców (k. 1046), a taki sposób podziału wierzytelności spadkowej został przez nich zaakceptowany, co jest tożsame, z umownym, częściowym działem spadku w tym zakresie.

W rezultacie nie sposób także podzielić stanowiska jakoby powodowie mogli dochodzić wierzytelności spadkowej jedynie łącznie i zachodziło między nimi współuczestnictwo konieczne czynne (art. 195 k.p.c.). Natomiast zarówno przy współuczestnictwie formalnym jak i materialnym (art. 72 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną określa się odrębnie w stosunku do każdego z współuczestników (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 stycznia 1997 r., I PKN 65/96, OSNAP i US 1997/17/317; z 21 marca 1997 r., I PKN 61/97, OSNP 1998/1/16; z 24 października 2001 r., III CZ 53/01, Lex nr 1169063; z 15 lipca 2004 r., V CZ 59/04, Lex nr 489004; z 30 maja 2006 r., I CSK 142/06, Lex nr 490439; z 24 sierpnia 2007 r., I CZ 91/07, Lex nr 488948; z 23 maja 2012 r., II CSK 705/11, Lex nr 1226680 oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2008 r., III CZP 111/07, Mon. Prawn. z 2009 r., Nr 3,

str. 151).

W konsekwencji prawidłowo Sąd Okręgowy przyjął, iż wartością przedmiotu zaskarżenia, podlegającą ocenie ze względu na dopuszczalność skargi kasacyjnej przewidzianą w art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c. była nie kwota 128.907,03 zł, lecz poszczególne kwoty składające się na tę sumę czyli 42.969,01 zł. Sąd Okręgowy trafnie zatem ocenił, że skarga kasacyjna pozwanej była niedopuszczalna z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c.) i prawidłowo skargę kasacyjną odrzucił (art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów na podstawie art. 398<sup>14</sup> w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. zażalenie należało oddalić.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, 398<sup>21</sup> i 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 z późn zm.).

jw